

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Hyperaspistes Diatribae Aduersus Seruum Arbitrium Martini Lutheri

Erasmus, Desiderius

Coloniæ, 1526

VD16 E 3030

19 Luther[us] no[n] uidet[ur] intellexisse illud, O[mn]ia fieri necessario
necessitate co[n]seque[n]tiæ, sed no[n] co[n]seq[ue]ntis

urn:nbn:de:hbz:466:1-34433

opus ipm impediri non potest, quin fiat, loco, tpe,
modo, mēsurā, qbus ipse & prauideret & uult. Si tal
eēt uoluntas dei, quæ pacto opere eodemq; manē
re, cessaret, qualis est hoīm uoluntas, ubi ædificata
domo, quam uolūt, cessat uelle, ut in morte desinit,
tum uere posset dici, aliquid contingēter & mutab
biliter fieri. At hic cōtra fit, opus desinit & uolūtas
permanet, tantum abest, ut ipm opus dum fit & p
manet, contingēter eē aut permanere possit. Cōtin
genter aut fieri dicit (ne uocabulis abutamur) lati
na lingua, nō ipm opus contingēs fieri, sed cōtingē
te & mutabili uolūtate fieri, qualis in deo nō est. De
inde cōtingēs opus dici non potest, nisi quod nobis
contingenter & uelut casu imprudentibusq; nobis
fit. Quia nostra uolūtas uel manus illud arripit ue
lut casu oblatam, ut q nihil de eo aut cogitauimus,
aut uolumus antea.

¶ Sudauerūt hic sophistæ iam multis annis
& tandē uicti, coacti sunt cōcedere. Omnia qdē ne
cessario fieri, necessitate cōsequētiæ (ut dicunt) sed
nō necessitate consequētis. Sic eluserūt uolentiā isti
us quæstionis, uerū & seipsos potius illuserunt. Q
fit em hoc nihil, nō grauabor ostēdere. Necessitatē
cōsequētiæ uocant, ut crasse dicam. Si deus aliquid
uult, necesse est, ut ipsum fiat, sed non est necesse, ut
id fit, quod fit. Solus deus enim necessario est, omnia
alia possunt nō eē, si deus uelit, ita actionem dei nes
cessariam dicunt, si uolet, sed factum ipsum non eē
necessarium. Quid autem istis ludibrijs uerborum
efficiunt? Id scilicet, facta res non est necessaria, id
est, non habet essentiam necessariam, hoc est aliud
nihil dicere, q̄ res facta nō ē deus ipse, Nihilomin⁹
manet

manet illud, ut omnis res necessario fiat, si actio dei
necessaria ul' consequētiæ necessitas est, quantumli-
bet iam facta nō necessario, id est, nō sit deus, ul' nō
habeat eēntiam necessariam. Si enim ego fio ne-
cessario, parē me mouet, qd eē meum ul' fieri sit mu-
tabile, nihilomin⁹ ego ille cōtingēs & mutabilis, q
nō sum deus necessarius, fio. Quare illorū ludibriū.
Necessitate consequētiæ sed nō necessitate conse-
quēti omnia fieri, nihil aliud habet q̄ hoc. Omnia qui-
dem necessario fiunt, sed sic facta non sunt ipsemet
deus. Quid uero opus erat hoc nobis dicere? quasi
metuēdum fuerit, ut factas res assereremus deum
eē, uel diuinam & necessariam naturā habere. Adeo
stat & pmanet inuicta sentētia. Omnia necessitate fie-
ri. Nec ē hic ulla obscuritas, aut ābiguitas. In Esaia
dicit Consilium meum stabit & uoluntas mea fiet.
Quis em̄ puer nō intelligit, qd uel in hęc uocabula,
Consilium, uoluntas, fiet, stabit?

20 ¶ Sed cur nobis Christianis illa sunt abstru-
sa, ut irreligiosum & curiosum ac uanū sit, illa tras-
tare & nosse, cū talia gētiles poētæ & ipm uulgus
usu cōmunissimō terat in ore? Quoties un⁹ Vergi.
fatū memorat? Certa stāt oīa lege. Itē, stat sua cuiq;
dies. Itē, Site fata uocāt. Itē, Si qua fata aspera rum-
pas. Nihil ille poēta aliud facit, q̄ in Troia uastata,
& Romano imperio suscitādo, fatum plus ualere q̄
oīm hoīm studia, significet, atq; adeo necessitatē, &
rebus & hoīb⁹ imponere. Deniq; deos suos imor-
tales facto subijcit, cui necessario cēdāt & ipse Iupī-
ter & Iuno. Inde finxērē Parcas illas tres imutabiles
iplacabiles, irreuocabiles. Sēserūt illi sapiētes uiri, id
qd res ipsa cū experiētia pbat, nulli hoīm unquam